

Межавасць гіпотэзы ў навуковых праблемах

Анцыповіч М. В.

Беларускі нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт

У філасофскім плане вылучэнне гіпотэзы азначаецца як творчы працэс, для якога неабходна навуковая фантазія і імпульсія навукоўца. Метад гіпотэзы можна разглядаць як працэс пабудовы найболей верагоднасных стратэгіі і тактык, якія дазваляюць высветліць “наддадлівасць” аб’екта ў адносінах да тых дзеянняў якія выконваюцца. Дзейнасць над ідэалізаванымі аб’ектамі можна інтэрпрэтаваць як нейкую форму існавання гіпотэзы. Катэгорыя межавасці з’яўляецца абстрактнай, і як любая абстракцыя, ёй немагчыма дакладна і адназначна зрабіць дэфініцыю. У якасці навуковага тэрміна межавасць выкарыстоўваецца ў пэўных галінах навукі – матэматыкі, фізікі, лінгвістыкі. У фізічнай навуцы пад межавасцю (прапарцыянальнасць, плыўкасць) разумеецца найбольшас напружанне пры рознай дэфармацыі матэрыялаў, калі яшчэ не выяўляецца іх разбурэнне. У аснове вузкаспецыяльнай семантыкі тэрмін “межавасць” выражае анонімнаю ступень чаго небуль. Сімулятыўная навуковая творчасць у фізічнай сферы з’яўленне нейкага наддыскурсіўнага і адносна аўтаномнага ўтварэння: навуковага малюнка свету, і ўяўленне яго ў выразна акрэсленай форме суцэльнага і падпарадкаванага даследчыцкаму суб’екту.

Чалавечасе быццё не творыць малюнак свету па ўласнаму погляду, але скіроўваецца на шлях такога экзіставання ў адносінах да аб’ектыўнага свету, ў якім апошні раскрываецца як нейкі сурагат рэальнасці. Межавасць адно з базавых паняццяў матэматыкі, сутнасць якога палягае ў тым, што некадая зменная, залежная ад іншай зменнай, пры пэўным змяненні анонімнай адвольна набліжаецца да пэўнай канстанты. На паняцці межавасці грунтуюцца асноўныя паняцці матэматычнага аналізу: пэрыяднасць, вытворная, дэферэнцыял, інтэграл. Межавасць працэс змены якаснай акрэсленасці любой сістэмы, якая ўзята як цэлае ў адзінству сваіх субстанцыяльных асноў і функцыянальнай дзейнасці. У анталогізацыі прызнання аб’ект можа змяняцца яго адмаўленнем, а затым – новым прызнаннем. Гіпотэза эфіра: спачатку на аснове шэрагу фактаў эфір успрымаўся як рэальны аб’ект; пры стварэнні спецыяльнай тэорыі адноснасці гіпотэза аб існаванні яго было адмоўлена; ў сучасных тэорыях існаванне эфіра зноў прызнаецца, але толькі ў форме вакуўмных полеў. Кожнае змяненне пастаянна звязана і не можа існаваць без сваёй супрацьлегласці – адноснай устойлівасці ці зберажэння раўнаважнасці матэрыі.